

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Lapsen hyvä päivähoitopäivä - lasten silmin

Lindqvist, Niina

Ruokonen, Susanna

2012 Otaniemi

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Otaniemi

Lapsen hyvä päivähoitopäivä - lasten silmin

Niina Lindqvist
Susanna Ruokonen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyösuunnitelma
Marraskuu, 2012

Niina Lindqvist & Susanna Ruokonen

Lapsen hyvä päivähoitopäivä -lasten silmin

Vuosi	2012	Sivumäärä	35
-------	------	-----------	----

Opinnäytetyön aihe perustuu Espoossa tehtävään LOP - kehittämistyöhön, jolla haetaan ratkaisuja lapsiperheiden ehkäisevän työn haasteisiin. Kehittämistyön tavoitteena on lisätä lapsiperheiden hyvinvointia, vahvistamalla varhaista tukea. Kehittämistyö keskittyy Matinkylän alueelle ja sitä tehdään yhteiskehittelyssä monien eri toimijoiden kanssa, jotka tuottavat palveluita lapsille ja perheille muun muassa varhaiskasvatus, lastensuojelu, maahanmuuttaja palvelut, seurakunta ja aikuissosiaalityö.

Opinnäytetyön tavoitteeksi muodostui kuvailla lasten hyvää päivähoitopäivää lasten silmin. Toteutimme opinnäytetyömme aihesaduttamalla **3 - 6 -vuotiaita** lapsia neljässä Espoon kaupungin päivähoitoyksikössä.

Opinnäytetyön tutkimuskysymys on: Millainen on lapsen hyvä päivähoitopäivä? Opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena ja tutkimusmenetelmänä käytimme narratiivista aihesadutusmenetelmää. Analysoimme aineiston aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä ovat päivähoito, varhaiskasvatus ja leikki.

Opinnäytetyömme tulokseksi tuli, että lasten hyvä päivähoitopäivä koostuu sisä- ja ulko-leikeistä, kaverisuhteista, ohjatusta toiminnasta sekä arkirutiineista. Merkittävimmäksi tulokseksi osoittautui leikki, joka mainittiin 83 prosentissa lasten saduista.

Pohdimme, että mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe olisi aihesaduttaa vanhempia ja päivähoiton työntekijöitä lapsen hyvästä päivähoitopäivästä. Tuloksia vertailemalla voitaisiin pohdita arvostavatko vanhemmat ja päivähoiton työntekijät samoja asioita lapsen hyvässä päivähoitopäivässä kuin lapset.

Asiasanat: Päivähoito, varhaiskasvatus, leikki

Niina Lindqvist & Susanna Ruokonen

A child's good day care day from children's perspective

Year	2012	Pages	35
------	------	-------	----

This thesis is a part of The Child's Right for Services -development project, in which solutions are searched to resolve challenges found in preventive work with families. The aim of the project is to increase welfare in families by strengthening early support. The development project is centered in Matinkylä area and it is carried out in co-operation with several experts who provide services for children and families, including early childhood education, child protection, immigration services, adult social work and the church.

The aim of this thesis is to describe a child's good day care day from the children's perspective. We carried out this thesis by subject story crafting children aged 3-6 -years from four day care centers in Espoo.

Our research question is: What is a child's good day care day like? This thesis was carried out as a qualitative research. We analyzed the material by inductive content analysis.

The outcome of this thesis was that a good day care day for children consists of indoor and outdoor playing, friendships, structured activities and daily routines. The most significant finding was playing, which was mentioned in 83 per cent of the children's stories.

We conclude that it would be interesting to study further, using the subject story crafting method both the parents' and day care center's employees' thoughts on what the elements of a child's good day care day are. By comparing the findings with our findings we could reflect on if the parents and the day care center's employees appreciate the same elements in a child's good day care day.

Keywords: day care, early childhood education, play

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Opinnäytetyön tausta	7
3	Varhaiskasvatus ja päivähoito	8
3.1	Varhaiskasvatuksen orientaatiot.....	9
3.2	Päivähoidon laatutekijät.....	10
3.3	Päivähoidon päivittäiset toiminnot	11
4	Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymys	12
4.1	Laadullinen tutkimusmenetelmä	12
4.2	Narratiivinen sadutusmenetelmä tutkimusaineiston lähteenä	13
5	Opinnäytetyön toteutus.....	14
5.1	Aineistonkeruu	15
5.2	Aineiston analysointi.....	15
6	Opinnäytetyön tulokset	16
6.1	Sisäleikki	17
6.2	Ulkoleikki	19
6.3	Kaverisuhteet	20
6.4	Ohjattu toiminta	21
6.5	Arkirutiinit.....	23
7	Pohdinta	23
7.1	Opinnäytetyön toteutuksen tarkastelu ja jatkotutkimusehdotukset.....	24
7.2	Tulosten tarkastelu	25
7.3	Opinnäytetyön luotettavuus.....	27
7.4	Opinnäytetyön eettisyys	28
8	Lähteet.....	29
9	Liitteet.....	31

1 Johdanto

Opinnäytetyön taustalla on LOP - kehittämistyö, jonka tavoitteena on lisätä lapsiperheiden hyvinvointia Espoossa vahvistamalla varhaista tukea. Kehittämistyötä tehdään yhteiskehittelyä monien eri toimijoiden kanssa, jotka tuottavat palveluita lapsille ja perheille. Myös asiakkaat ovat kehittämistyössä mukana. Opinnäytetyön aihe on valittu kehittämishankkeen toiveesta. Opinnäytetyön tavoitteena on kuvailla lasten hyvää päivähoitopäivää lasten silmin. Toteutimme opinnäytetyömme Espoon päivähoitoyksiköissä, aihesaduttamalla **3 - 6 -vuotiaita** lapsia.

Kiinnostuimme aiheesta erityisesti, koska lapsitutkimuksia on yleisesti tehty toisen käden kautta, tarkoittaen, että esimerkiksi lapsiasiantuntija tai vanhempi on vastannut lapsia koskeviin kysymyksiin (esimerkiksi Karlsson 2006; 2003; Karlsson & Karimäki 2012). Lapsinäkökulmainen tutkimus on tärkeää, sillä lapset ovat kansalaisia, joiden mielipidettä tulee kysyä ja heidät tulee ottaa mukaan päätöksentekoon ja suunnitteluun heitä koskevissa asioissa (Kronqvist & Kumpulainen 2011, 43). Lasten osallistaminen heitä koskeviin asioihin kasvattaa lapsien identiteetin ja minäkäsityksen kehittymistä, tämä edistää lasten varttumista yhteiskunnan aktiivisiksi toimijoiksi, mikä osaltaan myös ehkäisee lasten syrjäytymistä. (Kronqvist & Kumpulainen 2011, 43.) Valitsimme aineistonkeruumenetelmäksemme aihesadutuksen, sillä Karlssonin ja Riihelän (Karlsson & Karimäki 2012, 169 - 170) mukaan narratiivista sadutusmenetelmää käytetään lasten kanssa erityisesti silloin, kun halutaan saada tutkimuksen kannalta tärkeää tietoa lasten näkökulmasta.

Opinnäytetyön viitekehyksessä määrittelemme, mitä päivähoitoon ja varhaiskasvatukseen kuuluu sekä esittelemme opinnäytetyömme tutkimusmenetelmän, tarkoituksen ja toteutuksen. Toteutimme opinnäytetyömme induktiivisesti, joten aineiston hankinnan jälkeen lisäsimme aineistosta keskeisesti esiin nousevista ilmiöistä teoriaa tulosten yhteyteen. Teorian lisäksi esittelemme opinnäytetyömme tulokset sekä pohdintaa opinnäytetyön tuloksista ja jatkotutkimusehdotuksista.

2 Opinnäytetyön tausta

Opinnäytetyön tausta perustuu Espoossa tehtävään Lapsen oikeus palveluihin - kehittämistyöhön, jolla haetaan ratkaisuja lapsiperheiden ehkäisevän työn haasteisiin. Kehittämistyön tavoitteena on lisätä lapsiperheiden hyvinvointia, vahvistamalla varhaista tukea. Kehittämistyötä tehdään yhteiskehittelyssä monien eri toimijoiden kanssa, jotka tuottavat palveluita lapsille ja perheille. Kehittämistyöhön otetaan mukaan myös asiakkaita. Kun palvelut saadaan toimimaan paremmin yhteen, saadaan varhainen tuki perheisiin oikeaan aikaan. (LOP 2012.)

Espoo on lapsivaltainen kaupunki, jossa asuu noin 60 000 lasta, joista alle kouluikäisiä on noin 24 000. Suurin osa lapsiperheistä Espoossa voi hyvin, mutta monissa perheissä kohdataan haasteita vanhemman tai vanhempien uupuessa esimerkiksi perheen kohdatessa taloudellisia ongelmia tai lapsen sairastuessa. Moni perhe ei saa tukea riittävän varhain tai oikeaan aikaan. Tämä voi johtua perheiden tiedonpuutteesta palveluihin sekä yhteisesti sovittujen ja kuvattujen toimintatapojen puutteesta eri palveluidentuottajien kesken. Kaikki lapsiperheiden palveluidentuottajat ovat sitä mieltä, että varhaista tukea on tehostettava. Tilastot muun muassa lastensuojelun jatkuvasta kasvusta kertovat varhaisen tuen tehostamisen tarpeesta. (LOP 2012.)

Konkreettinen kehittämistyö on käynnistynyt LOP - yhteistyöryhmän ensimmäisellä yhteisellä kehittämishaasteella, joka on alle kouluikäisille lapsille ja heidän perheilleen suunnattu ehkäisevä työ. Kehittämistyöhön osallistuvat Matinkylän alueella kaikki lapsiperheiden palveluita tuottavat tahot muun muassa varhaiskasvatus, lastensuojelu, maahanmuuttaja palvelut, seurakunta ja aikuissosiaalityö. Matinkylän pilottialueelle on perustettu neljä teemaryhmää, jotka koostuvat alueen eri toimijoista. Niissä kootaan tietoa siitä miten psykososiaaliset hyvinvointiriskit näkyvät perheiden arjessa ja kuinka ne kohdataan arjen perustyössä. Vuoden 2012 aikana keskitytään tiedonkeruuseen ja teematyöryhmät kartoittavat niistä kehittämistarpeita, jotka koskevat lapsiperheitä kuormittavia hyvinvointiriskejä. Jatkossa ryhmät asettavat tavoitteet kehittämistyölle ja tekevät ehdotuksia kehittämiskohteiksi, minkä jälkeen suunnitellaan miten jatkotyöstäminen toteutetaan ja aikataulutetaan. Keskeisenä tiedonkeruuna kehittämistyössä käytetään palveluiden käyttäjien tietoa ja kokemuksia. Tietoa kerätään esimerkiksi opinnäytetöillä. Kehittämistyön merkittävimpänä visiona on yhteisesti sovitut työkäytännöt ja vankka varhaisentyön osaaminen kaikissa lasten ja perheiden palveluissa. Visiona on ”lapsiperheen psykososiaalisen huolen palveluketju”, joka kokoaa keskeisen lasta ja lapsiperhettä koskevan huolen tunnistamisen ja puheeksi ottamisen, verkostotyön ja konsultoinnin työkäytännöistä Espoossa. Tämä edellyttää eri palveluiden tuottajilta muun muassa järjestelmällistä yhteistä kouluttautumista, sähköisen viestinnän käyttöönottoa, sopimuksia perhe- ja verkostotyön periaatteista. (LOP 2012.)

3 Varhaiskasvatus ja päivähoito

Suomalainen varhaiskasvatus perustuu päivähoitolakiin sekä varhaiskasvatussuunnitelmaan, jonka arvopohja perustuu kansallisiin säädöksiin ja YK:n lapsen oikeuksien julistukseen. Varhaiskasvatuksen arvopohjan keskeisin lapsen oikeus on lapsen ihmisarvo, johon liittyy lapsen etu, syrjintäkielto ja lasten tasa-arvoisen kohtelun vaatimus, lapsen oikeus elämään ja täysipainoiseen kehittymiseen sekä lapsen mielipiteen huomioon ottaminen. (Stakes 2005, 12.)

Varhaiskasvatus on yhteiskunnan järjestämää, valvomaan ja tukemaan toimintaa ja se koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Sen lähtökohtainen teoria perustuu pedagogisten menetelmien tuntemiseen sekä monitieteelliseen tutkimukseen ja tietoon varhaiskasvatuksesta, jotka ovat pohjana lapsen kasvuille, kehitykselle ja oppimiselle. Varhaiskasvatuksen tärkeimpänä tavoitteena on edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. (Stakes 2005, 11; 15.)

Kunnan tehtävänä on järjestää päivähoitoa siinä laajuudessa, kun kunnassa on tarvetta. Lisäksi kunnan tulee järjestää päivähoitoa lapsen omalla äidinkielellään eli suomen, ruotsin ja saamen kielellä. Päivähoitoasetuksessa määrätään, että jokaisen lapsen äidinkieltä ja kulttuuria tulee tukea kyseisen kulttuurin edustajan kanssa. (Mahkonen 2012, 38; 40.)

Päivähoitolaissa määritellään, että jokaisella lapsella, joka on alle oppivelvollisuusiän, on subjektiivinen oikeus päivähoitoon, kunnat saavat kuitenkin itse päättää, missä muodossa päivähoitoa järjestetään. Päivähoidonmuotoja ovat päiväkotihoido, perhepäivähoito, leikkitoiminta sekä muu päivähoitotoiminta. (Mahkonen 2012, 37.)

Päivähoidon tavoitteena on tukea perheitä heidän kasvatustehtävässään ja yhdessä perheiden kanssa edistää lapsen tasapainoista kehitystä. Päivähoidon ammattilaisten tulee tarjota lapselle turvalliset, jatkuvat ja lämpimät ihmissuhteet, lapsen kehitystä tukevaa toimintaa sekä lapselle sopiva kasvuympäristö. (Mahkonen 2012, 35 - 36.)

Jantusen ja Lautelan (2011, 11) mukaan ”Varhaiskasvatus on ihmisen elämän tärkein vaihe.” Se antaa pohjan lapsen itsetunnolle, sosiaalisuudelle, luovuudelle ja tiedonhalulle.

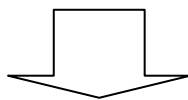
Valtioneuvosto hyväksyi 28.2.2002 varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset, jotka toimivat valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteina. Nämä linjaukset sisältävät yhteiskunnan järjestämän ja valvoman varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet ja kehittämisen painopisteet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteena on edistää tasavertaista varhaiskasvatusta, henkilöstön ammatillista tietoisuutta, vanhemman osallisuutta varhaiskas-

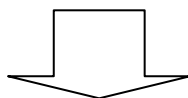
vatuksen palveluissa sekä moniammatillista yhteistyötä palveluissa, jotka tukevat lasta ja perhettä kaikissa Suomen päiväkodeissa. Lisäksi yhdenmukaistamalla varhaiskasvatuksen toimintaa luodaan edellytyksiä varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseksi. (Stakes 2005, 7.) Kallialan mukaan (2008, 28) varhaiskasvatussuunnitelma on nostanut varhaiskasvatuksen sisällön ja laadun uuteen ja innostavaan keskusteluun, jonka tärkeimpänä tavoitteena on lapsen hyvinvointi.

Jokainen kunta laatii omat varhaiskasvatuksen strategiset linjaukset, jotka perustuvat valtakunnallisen varhaiskasvatuksen perusteisiin. Jokaisessa varhaiskasvatuksen yksikössä tehdään kunnan laatimien linjausten pohjalta perusteellisempi varhaiskasvatussuunnitelma, jossa kuvataan yksikön erityispiirteitä. Lisäksi jokaiselle lapselle tehdään henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä vanhempien kanssa. Kuntien tehtävänä on jatkuvasti valvoa ja arvioida varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista alati muuttuvassa yhteiskunnassa. (Stakes 2005, 7 - 9.)

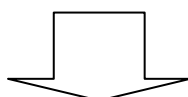
Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Kunnan laatima varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelma

Yksikön varhaiskasvatussuunnitelma

Lapsen varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelma

(Stakes 2005, 8 - 9.)

3.1 Varhaiskasvatuksen orientaatiot

Päivähoidon tulee lapsen ikä, yksilölliset tarpeet ja yleinen kulttuuriperinne huomioon ottaen edistää lapsen fyysistä, sosiaalisista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta (Mahkonen 2012, 36). Näistä tavoitteista koostuu varhaiskasvatuksen keskeiset sisällöt, joilla pyritään turvaamaan lapselle monipuolinen, eheä ja kokonaisvaltainen kuva maailmasta (Stakes 2005, 26).

Sisällöt muodostuvat seuraavista orientaatioista: Eettinen, joka kehittää lapsen moraalialia ja empaattisuutta lapsen ollessa vuorovaikutuksessa aikuisten ja ikäistensä kanssa (Järvinen, Laine, Hellman-Suominen 2009, 135). Esteettinen, joka avautuu monien aistien kautta: havaitseminen, kuunteleminen, tunteminen, luominen, kuvittelu ja intuitio. Esteettisyyden kautta lapselle alkaa hahmottua subjektiivisia aistimuksia, kokemuksia ja tuntemuksia, joiden kautta lapsen arvomaailma, asennoituminen ja näkemykset muotoutuvat. (Stakes 2005, 28.) Historiallis-yhteiskunnallinen, jolla pyritään kokemusten kautta rakentamaan kuva menneisyydestä (Stakes 2005, 28). Lapsi elää hetkessä, joten historiaan tutustuminen tulee liittää konkreettisiin asioihin ja kokemuksiin (Järvinen ym. 2009, 134). Luonnontieteellinen, johon liittyy monia eri osa-alueita muun muassa hygienia, käytöstavat, pukeutuminen, kehonosat, aistit, ravitsemus, ympäristö, liikennekäyttäytyminen ja kestävä kehitys. Järvisen ym. (2009, 134) mukaan havainnoimalla ja tutkimalla lapsi oppii kunnioittamaan luontoa ja elämää ympärillään. Matemaattista orientaatiota harjoitetaan leikin ja arkitilanteiden kautta. Lapsi tutkii ja havainnoi luonnostaan ja oppii matematiikan perusteita päiväkodin jokapäiväisissä toiminnoissa (Järvinen ym. 2009, 134). Varhaiskasvatuksessa matemaattisuus tarkoittaa vertaamista, päättelyä ja laskemista. (Stakes 2005, 27.) Uskonnollis-katsomuksellisen orientaation ydin muodostuu uskonnollisista, hengellisistä ja henkisistä asioita ja ilmiöistä. Tarkoituksena on tukea, kunnioittaa ja vahvistaa lapsen kykyä ymmärtää sanatonta ja symbolista. Lisäksi tutustutaan lasta lähellä oleviin uskontoihin ja katsomuksiin. (Stakes 2005, 29.)

Orientaatioiden tarkoituksena on, että lapsi oppii ymmärtämään, kokemaan ja perehtymään ympäröivän maailman monimuotoisuuteen. Orientaatiot liitetään lasten arkeen niin, että he voivat tehdä kokemusten kautta konkreettisia havaintoja, joista he muodostavat omia käsityksiään. Orientaatioiden tarkoituksena ei ole asettaa lapsille suoritusvaatimuksia, vaan niiden tarkoitus on luoda kokemuksia, tilanteita ja ympäristöjä, jotta lasten kasvu ja kehitys etenisi tasapainoisesti. (Stakes 2005, 26 - 27.)

3.2 Päivähoidon laatutekijät

Päivähoidon laatua arvioidessa tärkeäksi kysymykseksi nousee se, kuka määrittellään päivähoidon asiakkaaksi. Hujala, Puroila, Parrila ja Nivala (2007, 154; 158) määrittelevät päivähoidon asiakkaiksi lapsen, perheen, päivähoidon henkilökunnan, hallinnon ja kaikki kansalaiset, joille päivähoitolla on jotain merkitystä.

Päivähoidon laatua arvioitaessa voidaan erottaa neljä erilaista laatutekijää: puitetekijät, välilliset tekijät, kasvatusprosessiin liittyvät tekijät sekä vaikutukselliset tekijät. Puitetekijät ovat reunaehtoina laadukkaan päivähoidon toteutumisessa, niihin kuuluvat lapsiryhmänryhmänkoko, ryhmänkoko ja ratio, hoitoaikojen sopivuus ja hoitosuhteen pysyvyys. Toiminnallisesti laatua säätelevät välillisesti ohjaavat tekijät eli yhteistyö päivähoidon henkilökunnan ja

asiakkaiden kesken ja työyhteisötekijät muun muassa henkilöstön koulutus ja ammatillinen kasvu. Kasvatuksen prosessiin liittyvät kasvatuksen laadun prosessitekijät, jotka ovat aikuisen-lapsi vuorovaikutus, lasten keskinäinen vuorovaikutus, kehityksellisesti sopiva toiminta ja turvallinen ympäristö. Vaikutuksellisia tekijöitä ovat lasten myönteiset kokemukset ja vanhempien tyytyväisyys. Tekijät ovat riippuvaisia toisistaan ja yhdessä ne muodostavat kokonaisuuden, jonka pohjalta päivähoiton laatua arvioidaan. (Hujala ym. 2007, 162 - 168).

3.3 Päivähoidon päivittäiset toiminnot

Päivähoidon kasvuympäristö voidaan jakaa fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen ympäristöön. Päiväkodin tulee olla kodinomainen ja turvallinen, sillä se on kuin toinen koti lapsille vanhempien ollessa töissä (Piironen-Malmi & Stömberg, 2008, 30).

Säännöllinen päivärytmi on laadukkaan perushoidon lähtökohta, siihen vaikuttavat lapsen ikä, kehitystaso ja yksilölliset tarpeet. Säännöllisen päivärytmin noudattaminen varmistaa, että lapsi saa säännöllisin väliajoin ravintoa sekä tarvitsemansa määrän ulkoilu ja lepoa. (Järvinen ym. 2009, 166; Helenius & Korhonen 2008, 70; 81.) Päivärytmissä pitäisi ottaa huomioon jokaisen lapsen yksilöllisyys ja yhteisöllisyys. Säännöllisyys päivärytmissä tuo turvaa lapsen arkeen. (Järvinen ym. 2009, 166 - 167.) Päivähoidon arki koostuu toimintatuokioista, vapaasta leikistä, ulkoilusta, levosta sekä ruokailuista.

Perushoiva ja oppimisen tukeminen integroituvat toisiinsa varhaiskasvatuksessa. Päämääränä on vahvistaa lapsen oppimaan oppimisen - taitoa ja kasvattaa lapsesta oman elämänsä ja kasvunsa vaikuttaja. (Hujala ym. 2007, 11.)

Päivähoidon perusohjelma:

- saapuminen päivähoitoon
- vapaata toimintaa
- aamupala
- aamupiiri
- ohjattua toimintaa/leikkiä
- ulkoilu
- lounas
- päivälepo
- välipala
- vapaata toimintaa ulkona/sisällä
- kotiin lähtö

(Järvinen ym. 2009, 166)

4 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyön tavoitteena on kuvailla lapsen hyvää päivähoitopäivää lasten silmin. Opinnäytetyön aihe on valittu LOP - kehittämistyöstä, alun perin opinnäytetyömme aihe oli lapsen hyvä päivä ja arki päiväkotilasten silmin, mutta rajasimme aiheen lapsen hyvään päivähoitopäivään lasten silmin. Keräsimme aineistoa aihesaduttamalla 4 - 6 -vuotiaita lapsia päivähoitossa, sillä heidän ikänsä pystyvät muistamaan asioiden pääkohtien lisäksi myös yksityiskohtia (Nurmilaakso & Välimäki 2011, 40). Yhdestä päivähoitoryhmästä valikoitui mukaan kaksi 3 -vuotiasta, sillä henkilökunta suositteli heitä mukaan aineistonkeruuseen.

Tutkimuskysymys: Millainen on lapsen hyvä päivähoitopäivä lasten silmin?

4.1 Laadullinen tutkimusmenetelmä

Tämä opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on kuvata todellista elämää ja sen tavoitteena on kuvata ihmisten kokemuksia omasta elämästään mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161; Vilka 2005, 97.) Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena ei ole pyrkiä tilastollisiin yleistyksiin (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85).

Vilkan (2005, 98) mukaan laadullisen tutkimusmenetelmän tavoitteena ei ole löytää totuutta tutkittavasta asiasta, vaan tutkimustuloksista tehtyjen tulkintojen kautta tuoda esiin asioita, jotka eivät tule ilmi päivittäisissä havainnoinneissa.

Laadullisessa tutkimuksessa tiedonantajat valitaan harkinnanvaraisesti. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että tiedonantajat tietävät tutkittavasti ilmiöstä mahdollisimman paljon tai heillä on kokemusta siitä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 84 - 85.)

Laadullisen aineiston keruussa käytetään saturaatio- käsitettä, joka tarkoittaa aineiston riittävyyttä tai kylläisyyttä. Aineiston kylläntyminen on tapahtunut, kun samat asiat alkavat kertaantua. Tutkija ei pääte etukäteen kuinka monta tapausta hän tutkii (Hirsjärvi ym. 2009, 182). Tuomen ja Sarajärven (2009, 87) mukaan aineiston kylläntymistä ei voida saavuttaa, ellei ole selvillä, mitä aineistossa ollaan hakemassa. Tässä opinnäytetyössä aihesadutimme lapsia heidän hyvästä päivähoitopäivästä aineiston kylläntymiseen asti.

Laadullista tutkimusta analysoidaan sisällönanalyysillä. Aineistosta kerätään tutkimusongelman kannalta tärkeät asiat, ne luokitellaan, teemoitellaan tai tyypitellään, jonka jälkeen kir-

joitetaan yhteenvedo. Analyysia ohjaa joko aineisto- tai teorialähtöinen analyysi. (Tuomi & Sarajarvi 2009, 91 - 92; 95.) Tämän opinnäytetyön analyysia ohjaa aineistolähtöinen analyysi.

4.2 Narratiivinen sadutusmenetelmä tutkimusaineiston lähteenä

”Kerro satu, sellainen kuin itse haluat. Kirjaan sen juuri niin kuin sen minulle kerrot. Lopuksi luen tarinasi, ja voit muuttaa tai korjata sitä, mikäli haluat” (Karlsson 2003, 10). Sadutuksessa saduttaja eli kirjaaja ei anna sadutettavalle eli sadun kertojalle aihetta, ei kysele, muuta tai korjaa satua. Sadutettava kertoo satunsa juuri niin kuin haluaa ja saduttaja ottaa aktiivisen kuuntelijan roolin ja kirjaa sadun ylös sana sanalta juuri niin kuin se kerrotaan, hän ei kommentoi satua tai kehota kertomaan lisää. Lopussa satu luetaan ja sadutettava saa muuttaa tai korjata satua. Sadutuksella ei haluta vain tuottaa satuja vaan lapselle annetaan puheenvuoro ja päättävältä kertoa juuri siitä, mistä hän haluaa. Sadutuksessa ei kysytä vaan kehoitetaan kertomaan, jolloin vastuu tekemisestä siirretään kertojalle, jolloin kertojan puheenvuoroa pidetään arvokkaana. (Karlsson 2003, 44 - 45.)

Sadun kirjaaminen tapahtuu avoimesti lapsen edessä niin, että lapsi näkee kertomansa muuttuvan kirjaimiksi, tällöin lapsi oppii, että kirjoittaminen ja lukeminen ovat viestin välittämistä. Saduttajan lukiessa tekstiä lapselle todentuu se, että kirjaimet voidaan muuttaa puheeksi. Sadutettavalle on oikeus satunsa julkistamiseen. Yleensä lapset haluavat, että heidän satujaan luetaan muille. Lukemalla satuja lapsille, aikuinen voi tehdä sadusta uusia tulkintoja nähdessään, miten lapset reagoivat satuun. Sadutusta voi tehdä missä vain ja milloin vain, ryhmässä tai yksilönä, muut lapset voivat kuunnella vierellä tai sadutus voi tapahtua erillisessä tilassa sadutettavan kanssa. Sadusta voi piirtää kuvan joko ennen sadun kertomista tai sadun jälkeen. Karlsson (2003) kokee, että kaikki lapset innostuvat sadutuksesta, kunhan saavat ensin tutustua siihen ja oppivat, että kerronnalle annetaan tilaa ja sitä arvostetaan. (Karlsson 2003, 50 - 54; 69; 72.)

Tässä opinnäytetyössä käytimme aihesadutusta aineistonkeruuseen. Aihesadutuksella tarkoitetaan sadutusta, jossa aikuinen antaa lapselle sadun aiheen, aihe voi syntyä esimerkiksi lapsen tekemästä maalauksesta tai savityöstä. Aihesadutuksella rajataan lapsen vapaata kerrontaa, joten olisi hyvä, että lasta olisi sadutettu aiemmin perinteisen sadutuksen keinoin, jolloin lapsi tietää, että hänen mielipiteillään on merkitystä. (Karlsson 2003, 127.) Karlssonin ja Riihelän (Karlsson & Karimäki 2012, 176) mukaan aihesadutuksessa annetaan kuitenkin enemmän tilaa lapsen omille ajatuksille kuin esimerkiksi kertomalla aikuisen valitsemista kuvista. Valitsimme aihesadutuksen aineistonkeruumenetelmäksi, sillä tarvitsimme vastauksia opinnäytetyön tutkimuskysymykseen. Emme halunneet rajata lasten ilmaisunvapautta liikaa esimerkiksi haastattelemalla lapsia, sillä haastattelu ei ole lapselle leikinomaista, jolloin vasta-

ukset jäävät lyhyeksi ja oleellista tietoa olisi saattanut jäädä piiloon (Karlsson 2006, 10; Karlsson & Karimäki 2012, 176).

Vuodesta 1983 kehitetty narratiivinen sadutusmenetelmä on tarkoitettu kohtaamiseen, jossa korostetaan kuulijan toimintaa, sillä tavoitellaan demokraattista ja vastavuoroista toimintaa työntekijöiden ja asiakkaiden kesken. Tarkoituksena on välttää vallankäytön rakenteita ihmisten välillä ja antaa tilaa aktiiviselle kuuntelemiselle, tällöin arviointi ja valistaminen jäävät syrjään. Karlsson ja Riihelä (Karlsson & Karimäki 2012) tuovat esiin, että tutkimukset osoittavat, miten helposti asiakas havaitsee häneltä odotettuja piilokäsityksiä, jotka syrjäyttävät hänen omia ajatuksiaan. Sadutuksessa työntekijä ei muuta tai korjaa sadusta mitään ja osoittaa näin asiakkaalle, että hänen kertomansa on tärkeää ja sitä arvostetaan. Karlsson ja Riihelä (Karlsson & Karimäki 2012) kuitenkin muistuttavat, että vuorovaikutuksessa syntyvä tarina luodaan suhteessa tilanteeseen, kuulijaan ja hänen reaktioihin, jolloin tarina ei ole täysin sadutettavan omaa sisäistä maailmaansa kuvaava. (Karlsson & Karimäki 2012, 169 - 173.)

Narratiivista sadutusmenetelmää käytetään lasten kanssa erityisesti silloin, kun halutaan saada tutkimuksen kannalta tärkeää tietoa lasten näkökulmasta. Lasten kertomien satujen kautta pyritään avaamaan ikkuna lapsen maailmaan ja tietoon. (Karlsson & Karimäki 2012, 169 - 170.) Sadutusmenetelmää tiedonhankinnassa käytettäessä pitää muistaa, että satuja ei saa tulkita aikuislähtöisestä näkökulmasta vaan satuja kuvaillaan juuri niin kuin ne on kerrottu (Karlsson 2003, 63).

5 Opinnäytetyön toteutus

Teimme opinnäytetyönsuunnitelman elo- ja syyskuun 2012 aikana, jonka jälkeen haimme tutkimuslupaa Espoon kaupungin sivistystoimelta. Sovimme LOP -kehittämistyön työelämänyhteistyökumppanin kanssa, että haemme itsenäisesti aineistonkeruuseen tarvittavat päiväkodit, jotta saisimme aihesadutukseen lapsia, joita on sadutettu aiemmin. Työelämänyhteistyökumppanin mukaan kehittämistyön pilottialueella ei tiedettävästi ollut päiväkotiryhmiä, joissa sadutetaan.

Otimme yhteyttä Lapset kertovat ja toimivat Ry:n Internet-sivujen kautta espoolaisiin päivähoidonyksiköihin, jotka olivat vastanneet satuhaasteeseen vuonna 2011. Valitsimme sadutushaasteeseen vastanneista kolme päivähoidonyksikköä ja olimme yhteydessä niiden johtajiin tai yksikön yhteistyöhenkilöihin. Johtajat ja yhteistyöhenkilöt olivat yhteydessä ryhmiin, joissa sadutetaan ja niistä valikoitui kolme eri lapsiryhmää, joissa oli yhteensä 51 lasta. Myöhemmin mukaan valikoitui henkilökohtaisten kontaktiemme kautta yksi päivähoidonyksikkö lisää, jonka kahdesta ryhmästä valittiin yhteensä 17 lasta, joita oli sadutettu aiemmin. Tällä

halusimme varmistaa aineiston kylläntymisen. Yhteensä opinnäytetyöhömmä valikoitui 68 lasta.

Kävimmē tapaamassa yhteistyöhenkilöitä päivähoitoyksiköissä lokakuun 2012 alussa, kerroimmē heille tarkemmin opinnäytetyöstämmē ja siitä, miten tulemmē toteuttamaan aihe sadutuksen. Samalla sovimme yhteistyöhenkilöiden kanssa päivät, jolloin tulemmē aihe saduttamaan ryhmään ja jaoimmē perheille saatekirjeen opinnäytetyöstä ja sivistystoimen huoltajansuostumus-lomakkeen (ks. Liite 1).

5.1 Aineistonkeruu

Jaoimmē ryhmiin yhteensä 68 huoltajansuostumus-lomaketta, satuja kerättiin yhteensä 46 kappaletta, joista sisällönanalyysiin valikoitui 35 satua, jotka vastasivat tehtävänantoon. Emme saaneet kaikkia suostumuslomakkeita takaisin, lisäksi muutama lapsi oli sairaana tai lomalla aihe sadutuspäivinä. Sadut kerättiin lokakuun aikana, aineistonkeruu tapahtui kahdeksana eri päivänä. Aihesadutustuokiot toteutettiin aamupäivisin.

Aihesadutukseen osallistui seitsemäntoista tyttöä ja kaksikymmentäyhdeksän poikaa eli yhteensä 46 lasta, joista yksitoista oli 6 -vuotiaita, kaksikymmentä oli 5 -vuotiaita, kolmetoista oli 4 -vuotiaita ja kaksi oli 3 -vuotiaita. Sisällönanalyysiin valikoiduista saduista satuja kertoi kymmenen 6 -vuotiasta, kuusitoista 5 -vuotiasta, kahdeksan 4 -vuotiasta ja yksi 3 -vuotias. Tyttöjä näistä oli viisitoista ja poikia kaksikymmentä.

Otimme aihesadutustuokioon kerralla 1 - 4 lasta aikuista kohden, jotta tuokio pysyisi rauhallisena ja lapset pystyisivät keskittymään paremmin. Ohjeistimmē lapsia ensin piirtämään piirustuksen hyvästä tai kivasta päivähoitopäivästä, jonka jälkeen lapset saivat kertoa sadun piirustuksestaan. Sadun kertominen tapahtui perinteisen sadutusohjeen mukaan ”kerro satu, sellainen kuin itse haluat. Kirjaan sen juuri niin kuin sen minulle kerrot. Lopuksi luen tarinasi, ja voit muuttaa tai korjata sitä, mikäli haluat” (Karlsson 2003, 10). Sadun kertominen tapahtui yksin aikuisen kanssa joko erillisessä tilassa tai sivumpana muusta ryhmästä, riippuen tilojen sallivuudesta.

5.2 Aineiston analysointi

Käytimmē tämän opinnäytetyön aineiston analyysissä aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, jolla pyritään muodostamaan teoreettinen kokonaisuus. Aineistosta valitaan opinnäytetyön tavoitteen kannalta tärkeimmät analyysiyksiköt eli saduissa esiintyneet sanat. Toteutimmē sisällönanalyysin induktiivisesti eli etenimmē alkuperäisilmauksista yleisimpiin teoreettisiin käsitteisiin. Aloitimme aineiston tarkastelun luokittelemalla. Luokittelimmē lasten saduista opinnäy-

tetyön tavoitteen kannalta keskeisiä asioita ja laskimme, kuinka monta kertaa jokainen luokka esiintyy aineistossa, tätä kutsutaan aineiston kvantifioinniksi (Tuomi & Sarajärvi 2009, 120). Yhdestä sadusta saattoi tulla mainintoja useampiin eri luokkiin (ks. Liite 2). Tuomen & Sarajärven (2009, 93) mukaan luokittelua voidaan pitää kaikista yksinkertaisimpana aineiston järjestämisen muotona. Yksinkertaisimmillaan aineistosta definioidaan luokkia ja lasketaan, kuinka monta kertaa luokka esiintyy aineistossa. Luokiteltu aineisto voidaan esittää taulukon muodossa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93; 95.)

Luokittelun jälkeen ryhmittelimme luokittelussa esiintyneet samankaltaisuudet ryhmiin, joista muodostimme alaluokkia. Alaluokat nimesimme luokan sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Yleensä alkuperäisilmaisut pelkistetään niin, että aineistosta poistetaan epäolennainen aines. Tässä opinnäytetyössä alkuperäisaineisto oli jo valmiiksi hyvin tiivistä, joten emme pelkistäneet alkuperäisilmaisuja vaan poimimme aineistosta opinnäytetyön tavoitteen kannalta tärkeimmät alkuperäisilmaisut, joista muodostimme suoraan alaluokkia. Ryhmittelyllä luodaan alustavia kuvauksia opinnäytetyön ilmiöstä, joka luo pohjan opinnäytetyön perusrakenteelle. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109 - 110.)

Ryhmittelyn jälkeen abstrahoiimme aineistoa, tällä tarkoitetaan alkuperäisilmauksien liittämistä teoreettisiin käsitteisiin (Tuomi & Sarajärvi 2009, 111). Tämän opinnäytetyön abstrahoinnista syntyi 20 alaluokkaa ja 5 yläluokkaa (ks. Liite 3). Luokkiin on laskettu saduista esille tulleiden ilmiöiden yhteenlaskettu määrä sekä kuinka monessa sadussa ne esiintyvät. Osassa saduissa esiintyy enemmän kuin yksi ilmiö. Tuomen ja Sarajärven (2009, 103) mukaan sisällönanalyysi ei itsessään ole valmis tulos, vaan sisällönanalyysin avulla tehdään johtopäätöksiä tutkittavasta ilmiöstä.

6 Opinnäytetyön tulokset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kuvailla lapsen hyvää päivähoitopäivää lasten silmin. Pyrimme aihesadutuksen kautta tuomaan esille millainen on lasten hyvä päivähoitopäivä. Aihesaduttamalla saatu aineisto vastasi tutkimuskysymykseemme. Tuloksena saimme lasten kuvauksia hyvästä päivähoitopäivästä, joka koostuu sisä- ja ulkoleikeistä, kaverisuhteista, ohjastusta toiminnasta sekä arkirutiineista. Merkittävimmäksi tulokseksi tulivat erilaiset leikit, jotka esiintyivät 83 prosentissa lasten saduissa.

Valitsimme sisällönanalyysiin mukaan sadut, jotka vastasivat suoraan tai epäsuorasti tehtävänantoon. Epäsuorasti tehtävänantoon vastanneilla tarkoitamme satuja, joissa lapsi on kertonut hyvästä päivähoitopäivästä piirtäessään, mutta ei ole tuonut sitä suoraan ilmi sadussaan esimerkiksi:

"Täs on mun äiti talvella tässä. Sit tossa lukee jotain ja äiti sanoo jotain. Tähän mä tein pupun ja sit täs on ruohikkoa. Ja tää on sit sitä trampppaa. Ja nää kaks on matoja." Tyttö 5v.

Tyttö kertoi ennen piirtämistään, että hänestä on kivaa hyppiä trampoliinilla päiväkodissa, joten tiesimme, että hän viittaa sadussaan hyvään päivähoitopäivään.

Lasten saduista nousi erityisesti esiin luonnontieteellinen ja esteettinen orientaatio.

6.1 Sisäleikki

Lapsi oppii leikin kautta, jossa lapsella on mahdollisuus harjoitella ja testata uusia tietoja ja taitoja sekä ymmärtää ympäröivää maailmaa. (Hujala ym. 2007, 62).

Puolet lapsista toi sadussaan esille sisäleikit, niistä oli yhteensä 24 mainintaa seitsemässätoista sadussa. Sisäleikin alaluokiksi muodostui roolileikki, rakenteluleikki, autoleikki, pienvälineleikki, pelaaminen ja yksinleikki. Lasten saduista nousi esiin, että sisäleikeissä lapset käyttivät leikkivälineitä kaikissa leikkiessään.

Vygotskyn mukaan (Jantunen & Lautela 2011, 14) leikki on todellisuuden sisäistämistä, jossa ulkoinen, sosiaalinen suoritus muuttuu leikin kautta sisäiseksi, yksilölliseksi suoritukseksi. Vygotskyn tuo esiin, että lapsen mielikuvitus ja moraalinen tietoisuus syntyvät leikin kautta (Piironen 2004, 362).

Sisäleikeistä autoleikki oli suosituin. Autoleikki mainittiin seitsemän kertaa kuuden pojan sadussa. Leikissä lapsi voi testata erilaisia tilanteita ja esineitä, joiden kautta hän luo kuvan ympäröivästä maailmastaan. Leikissä lapsi harjoittelee uusia taitoja ja tietoja. (Hujala ym. 2007, 62.)

"Mä leikin autoilla ympyrää. Ja sitten se auto meni tankkaamaan ja sitten se meni kotiin ja sitten kotoota se meni tankkaamaan" Poika 4v.

"Se tarina on semmonen, et mä leikin tos autoilla. Ja mä olin siin autoleikis yksin silloin." Poika 4v.

Pienvälineleikki mainittiin seitsemän kertaa viidessä eri sadussa, kaikki maininnat tulivat pojilta. Pienvälineleikissä leluina olivat beyblade, babuganit, angry birdsit ja linna. Leikin kautta lapset koettavat ymmärtää ja kokea, mikä on tärkeää ja mielekästä heidän elämässään ja

elinympäristössään. Tiusasen mukaan lapsi ei aseta tietoisesti leikilleen tavoitteita, eikä toteuta siinä aikuisen asettamia pyrkimyksiä. (Helenius & Korhonen 2008, 99 - 100.)

"Mun mielestä eskarissa on kivointa leikkiminen ja erityisesti bleidaus. Se bleidaus on sellaista, et voi pyörittää sellasta kiekkoa." Poika 6v.

"Olipa kerran babuganit ja beybladet, sitte ne taisteli toisiaan vastaan. Ja sitten ne löysi angryböörsit" Poika 5v.

Neljässä saduissa oli mainittu rakenteluleikki yhteensä neljä kertaa. Rakenteluvälineinä toimivat palikat, leegot ja lazy-palikat. Tiusanen(Helenius & Korhonen 2008, 100) tuo artikkelissaan esille Vygotskyn määritelmän, jonka mukaan leikki on luovaa ja esteettistä toimintaa, josta muut inhimilliset toiminnot saavat alkunsa. Leikki voi toimia kehityksen lähteenä ja välineenä, sillä se luo lähikehityksen vyöhykkeen. Tällä tarkoitetaan lapsen sen hetkistä kehitystasoa, jossa lapsi kykenee toimimaan itsenäisesti ja mahdollista kehitystasoa, johon lapsi ylittää aikuisen tai osaavampien tovereidensa tukemana (Piironen 2004, 362).

"Rakennan leegoilla." Poika 5v.

"Kun mä rakennan palikoista suuren tornin." Tyttö 5v.

Pelaaminen mainittiin kahden tytön sadussa kaksi kertaa. Kallialan (Jantunen & Lautela, 2011, 14) mukaan osa tutkijoista korostaa, että leikkiä tulisi ensisijaisesti tarkastella oppimisen ja kehityksen näkökulmasta. Esimerkiksi Vygotskin mukaan leikki on edellytys älylliselle kehitykselle, sillä leikissä lapsi muodostaa kuvitteellisia tilanteita, joka johtaa abstraktin ajattelun kehittymiseen.

"Salla ja me leikittiin piilosta." Tyttö 5v.

"Peli on jäänyt lattialle kesken." Tyttö 6v.

Roolileikit sisätiloissa mainittiin yhteensä kolme kertaa kahden tytön eri sadussa. Roolileikki on suunnitelmallisia ja vastavuoroista leikkiä, jossa lapset kykenevät muodostamaan leikistä kokonaisen tarinan. Roolileikissä lapsi oppii pitkäjänteisempään leikkiin ja rakentaa minäkuvaansa. (Hujala & Turja 2012, 76.)

"Mä leikin Sallan kaa prinsessoita. Mä oon Auroora ja Salla on tähköpää. Me laitettiin prinsessavaatteet päälle." Tyttö 5v.

Yksi tyttö toi sadussaan esille yksinleikin. Laadukas oppimisympäristö tarjoaa mahdollisuuden lapselle omaan rauhaan (Hujala 2002, 67). Kallialan mukaan leikkiä kuvaillaan eri tavoin eri tieteenalojen ja edustajien näkökulmasta eikä sitä voida määritellä yksiselitteisesti. Leikissä keskeisintä on vapaaehtoisuus ja sen tuoma tyydytys. (Jantunen & Lautela, 2011, 13.)

"On kivaa leikkiä yksin leluilla." Tyttö 3v.

6.2 Ulkoleikki

Kolmasosa lapsista toi sadussaan esille ulkoleikit ja niistä oli yhteensä 21 mainintaa. Ulkoleikien alaluokiksi muodostuivat metsäkuopalla leikkiminen, pihalla olevat leikkipaikat, luonnonmateriaaleilla leikkiminen, majanrakennus sekä roolileikki. Lasten saduista nousi esiin, että ulkona lapset eivät tarvitse leikkiinsä leluja siinä määrin kuin sisätiloissa. Ulkona lapset käyttävät luovasti luonnonmateriaaleja leikeissään ja leikkivät erityyppisiä ja fyysisempiä leikkejä kuin sisällä muun muassa sotaleikki, puunhakkaaminen, majanrakennus.

Ulkoleikeistä suosituimmaksi leikiksi nousi metsäkuopalla leikkiminen, se mainittiin yhteensä kuusi kertaa kuudessa sadussa. Biltonin (2010, 11; 26) mukaan lapset tuntevat olonsa ulkona vapaammaksi kuin sisällä, jossa aikuiset hallitsevat tiloja. Ulkona lapset voivat olla omia itseään, eikä heidän tarvitse selitellä tekojaan. Ulkona lapset voivat olla fyysisesti aktiivisempia kuin sisällä.

"Metsäkuopalla on kivaa rakentaa majoja. Ja sitten on kivaa leikkiä siellä." Poika 5v.

Pihalla olevat leikkipaikat mainittiin kuusi kertaa neljässä eri sadussa. Liukumäki oli lasten suosikkileikkipaikka ulkona. Heleniuksen ja Korhosen (2008, 83) mukaan ulkona lapset saavat liikkua vapaammin, käyttää ääntään voimakkaammin ja leikkikaverin valinta sujuu helpommin kuin sisällä. Ulkoilulla voidaan vähentää lapsen hermoston kuormittuneisuutta.

"Sit mä menin leikkimään junaan. Sit mä meniin sinne taloon, missä oli liukumäki" Tyttö 5v.

Luonnonmateriaaleilla leikkiminen tuotiin esille kuusi kertaa neljässä sadussa. Luonnonmateriaaleja, joilla lapset leikkivät olivat muun muassa puu, lumi, kukat ja myrkkymarjat. Tiusanen tuo esiin eri tutkijoiden näkemyksiä leikistä, Garveyn, Paleyn ja Cirsaron mukaan lapset voivat leikin avulla hallita ja kontrolloida elämää tai ainakin leikin muodostamaa osaa siitä. Hakkaraisen mukaan leikki on lasten ensimmäinen itsenäinen ja oma toiminto. (Helenius & Korhonen 2008, 100.)

"Kun me oltiin ulkona, ni me tehtiin sellaista keittoa, sellasta erilaista keittoa. Ni me menttiin puun luokse ja laitettiin kuravettä, sitten me otettiin myrkkymarjoi." Poika 5v.

Ulkoleikeissä esiintyivät myös majanrakennusleikki, joka mainittiin kahdessa sadussa kaksi kertaa sekä roolileikki, joka esiintyi yhdessä sadussa. Lapset oppivat leikissä sosiaalisia taitoja neuvottelemalla keskenään ja sitoutumalla yhteisiin sääntöihin (Alanen & Karila 2009, 161 - 163).

"On kivaa rakentaa majoja. Ja sitten on kivaa leikkiä siellä." Poika 5v.

"Oltiin sotaa." Poika 6v.

6.3 Kaverisuhteet

Päivähoidossa lapsi oppii olemaan osa yhteisöä, jossa hän harjoittelee monia sosiaalisia taitoja (Karila, Alasuutari, Hännikäinen, Nummenmaa & Rasku-Puttonen 2006, 149). Vuorovaikutteisessa oppimisessä korostuu ajattelun ja kielellisten taitojen kehitys. (Hujala ym. 2007, 62).

Neljäsosa lapsista toi sadussaan esille kaverisuhteet. Näissä kahdeksassa sadussa oli yhteensä kaksitoista mainintaa kavereista. Hujala (2002, 100) kirjoittaa Haksonin tutkimuksesta, jossa päiväkodin lapset toivat ilmi kavereiden opettavan heille leikkejä ja erilaisia taitoja, kun taas aikuiset opettivat sääntöjä ja kieltoja. Vuorovaikutuksessa tapahtuva lasten keskinäinen oppiminen ja opettaminen kehittävät lasten itsetuntoa, vastuunottamista, kuuntelemista, kommunikointia ja oppimaan oppimisen kehittymistä (Hujala ym. 2007, 60).

"Kalle ajo ja me oltiin Elinan kanssa kyydissä." Tyttö 6v.

"Välil pojat leikkii meidän kanssa myös" Tyttö 5v.

Viidessä sadussa lapset mainitsivat leikkivänsä kaverin tai kavereiden kanssa. Yksi lapsi lohdutti sadussa kaveriaan. Kaverisuhteet luovat keskinäistä yhteenkuuluvuutta ja vaikuttavat lapsen onnellisuuteen (Karila ym. 2006, 154). Hännikäinen tuo esiin, että tutkimusten mukaan yhteenkuuluvuus lasten vuorovaikutuksessa näkyy tunteiden, empatian ja lojaalisuuden osoituksina, ryhmän jäseniin kohdistuvana erityishuomiona sekä yhteistoimintana. Yhteenkuuluvuuden tunnetta ilmaistaan erityisesti yhteisillä leikeillä ja peleillä. (Piironen 2004, 150.)

"Ja seuraavalla kerralla, kun olin siin autoleikis niin mukana oli kaks kaverii."
Poika 4v.

"Kirsi kompastui lumeen, me annettiin suklaata ja sitte me otettiin ryhmähali."
Tyttö 5v.

Ollessaan vuorovaikutuksessa kavereidensa kanssa, lapsi oppii tärkeitä taitoja esimerkiksi yhteistyötä sekä johtamaan ja seuraamaan toisia (Karila ym. 2006, 153). Leikki on rikas ympäristö kaverisuhteiden syntymiselle. (Karila ym. 2006, 164.) Hännikäisen mukaan lasten yhteisleikin keskeisin sanoma on ystävyys (Piiroinen 2004, 150).

"Täs on aurinko, minä, Maria, Joni." Tyttö 4v.

Keltikangas-Järvinen (2010, 213; 219) toteaa, että vasta 5 -ikävuoden jälkeen lapsi kykenee leikkimään yhteisiä sääntöleikkejä ryhmässä, 3 - 4-vuotiaille lapsille ominaista on leikkiä 1 - 2 kahden lapsen kanssa kerrallaan. Hän tuo myös esiin, että pojat leikkivät usein ryhmässä ja tytöt parhaan kaverinsa kanssa. Tämä käy ilmi saduissa, sillä 5 - 6-vuotiaat lapset mainitsivat leikkivänsä ryhmässä kavereiden kanssa ja alle 5 -vuotiaat mainitsivat leikkivänsä yhden tai kahden kaverin kanssa.

" Että on kivaa leikkiä metsäkuopalla kavereitten kanssa." Poika 6v.

"Mä oon mun kaverilla Sannilla." Tyttö 4v.

6.4 Ohjattu toiminta

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Stakes 2005, 33) mukaan lapsen henkilökohtaisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa tulee ottaa huomioon lapsen sen hetkiset tarpeet ja mielenkiinnonkohteet.

Neljäsosa lapsista toi sadussaan esille toimintoja, jotka olivat aikuisen ohjaamia. Näissä seitsemässä sadussa oli yhteensä yhdeksän mainintaa eri toiminnoista, joista muodostui alaluokiksi liikunta, askartelu, luonnontiede, retket ja tehtävät.

Liikunta nousi suosituimmaksi ohjatuksi toiminnaksi, se mainittiin neljä kertaa neljässä sadussa. Liikunnanmuotoja olivat juokseminen, uiminen, pyöräily ja jumppa. Ohjattu liikunta kehittää lapsen lihaksistoa ja luo pohjan uusien liikkeiden omaksumiselle. Kasvattajalla täytyy olla taitoa havaita lapsen herkkyyttä oppia sellaisia motorisia taitoja, joihin hänellä ei ole vielä edellytyksiä, mutta, joita hän haluaa harjoitella. Mikäli kasvattaja ei tue lasta harjoitte-

lussa, saattaa lapsen innostus taitoa kohtaan laantua ja taidon oppiminen siirtyä normaalia myöhemmäksi. (Himberg, Laakso, Peltola, Näätänen & Vidjeskog 2000, 34 - 35.)

"Mä ajoin välillä omalla pyörällä" Tyttö 6v.

"Jumppajuttu ja sitten niinku tos on ihminen ja tos on patja." Poika 5v.

Retket mainittiin kolme kertaa kolmessa sadussa. Retkiä tehtiin uimahalliin, pyöräilypuistoon ja metsään. Lähiympäristö toimii lapsen oman tutkimisen innoittajana. Ympäristössä tapahtuva yhteinen tutkiminen, havainnointi ja kokeilu lasten ja kasvattajien kesken luovat tiedollisia ja kokemuksellisia aineksia. (Stakes 2005, 25; 28.)

"Oltiin eskarin kaa pyöräilypuistossa." Tyttö 6v.

Askartelu mainittiin viisi kertaa kahdessa sadussa. Askartelunmuotoja olivat piirtäminen, maa-laaminen ja saksilla leikkaaminen. Askartelu kehittää lapsen hienomotoriikkaa, eli silmän ja käden lihaksia ja niiden yhteistyötä (Himberg ym. 2000, 35). Hujalan mukaan (2002, 66) aikuisen tehtävänä on luoda sellainen oppimisympäristö, joka ohjaa lapsen uteliaisuutta, herättää mielenkiintoa ja oppimismotivaatiota sekä tukee lapsen aktiivisuutta ja itseohjautuvuutta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työvälineet ja materiaalit ovat lasten ulottuvilla, jotta lapsi voi tutkia ja kokeilla häntä kiinnostavia asioita. Oppimisympäristön tulee taata mahdollisuus osallistua aktiivisesti toimintoihin aikuisen kanssa ja vertaisryhmässä (Hujala 2002, 67). Yhdessä sadussa tuli esille, kuinka oppimisympäristö motivoi ja mahdollisti lapsen itsenäisen työvälineiden ja materiaalien käytön.

"Mä menin askartelemaan. Mä otin paperia ja mä leikkasin siitä hienon osan"
Tyttö 5v.

Luontoteema esiintyi kahdessa sadussa ja se mainittiin yhteensä neljä kertaa. Teemana oli avaruus. Lastentarhanopettajien tehtävänä on suunnitella lapsiryhmälle toimintaa, joka vastaa lapsen lähikehityksen vyöhykettä (Stakes 2005, 32). Lapsilähtöinen toiminta lisää lapsen oppimismotivaatiota (Hujala 2001, 30). Laadukkaassa oppimisympäristössä lapsella tulee olla omakohtainen kokemus siitä, että hänellä on mahdollisuus vaikuttaa kasvuympäristöönsä omilla ajatuksillaan ja toiminnoillaan (Hujala 2002, 67).

"No täs on erivärisiä aurinkoja, vihreä, tummankeltainen ja pinkki. Ja ne on erivärisiä aurinkoja." Poika 4v.

Yksi lapsi toi sadussaan esille tehtävät, joita olivat muun muassa viikonloppupiirustus ja tehtävien teko. Tehtävien teko kehittää muun muassa lapsen kognitiivista kehitystä eli muistia, ajattelua, kieltä ja oppimista. Kasvuympäristön virikkeellisyys mahdollistaa lapsen uusien taitojen ja tietojen oppimisen. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 86.)

"On kivaa olla tunnilla, kun sillon pystyy kuunnella. Kiva piirtää viikonloppupiirustusta ja tehtävät on aika helppoja." Tyttö 6v.

6.5 Arkirutiinit

Kahdessa sadussa oli yhteensä kolme mainintaa päivähoidon arkirutiineista. Lapset toivat saduissaan esiin päiväunet, säännöt ja pukeutumisen.

Yhdessä sadussa tuli esiin päivärytmin kulku, Järvisen ym. (2009, 166 - 167) mukaan tutut ja toistuvat asiat päivärytmissä tuovat turvaa lapsen arkeen. Hujalan ym. mukaan (2007, 61) lapsen turvallisuudentunne on kaiken oppimisen lähtökohta.

"Mä olin autoleikissä Matin kanssa. Ja mä ajoin autolla. Ja sitten kun mä olin ajanu tarpeeks mä menin nukkumaan. Sitte ku mä olin heränny mä menin linnaleikkiin. Ja sitten mä vaihdoin junarata leikkiin ja siitä leisileikkiin. En muista enempää." Poika 4v.

Yksi lapsi kertoi sadussaan, kuinka joskus täytyy laittaa kurahousut päälle. Arkirutiinit luovat pohjan päivähoidon perustoiminnoille, joilla pyritään kehittämään muun muassa lapsen itsenäistymistä. Päivähoidon toimintaympäristöt pyritään suunnittelemaan siten, että lapsi voisi toimia itsenäisesti, esimerkiksi viemään vaatteensa omaan naulakkoon ja käymään vessassa ilman aikuisen apua. (Helenius & Korhonen 2008, 70.)

"Joskus pitääkin laittaa kurahousut." Tyttö 5v.

Yksi lapsista toi esiin, että sisätiloissa ei saa juosta. Arkirutiineilla lapsia pyritään kasvattamaan terveellisiin ja oikeisiin käyttäytymistottumuksiin ja -tapoihin. Esimerkiksi säännöt ja pukeutuminen voivat arkirutiinien kautta tulla osaksi lapsen tapakulttuuria. (Helenius & Korhonen 2008, 93; 95.)

"Ja saa myös juosta, mutta sisällä ei saa." Tyttö 5v.

7 Pohdinta

Pohdinnassa tarkastelemme opinnäytetyömme toteutusta, tuloksia, luotettavuutta sekä eettisyyttä. Ensimmäisenä pohdimme opinnäytetyön toteutusta ja jatkotutkimusehdotuksia, jossa mietimme, mitä olisimme voineet tehdä toisin ja olivatko tekemämme valinnat opinnäytetyön tavoitteen kannalta toimivia. Toisessa alaluvussa esittelemme tulokset yhteenvetona sekä pohdimme, mitä ajatuksia ne herättivät meissä. Lopussa pohdimme opinnäytetyön luotettavuutta sekä eettisyyttä.

7.1 Opinnäytetyön toteutuksen tarkastelu ja jatkotutkimusehdotukset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kuvailla lapsen hyvää päivähoitopäivää lasten silmin. Pyrimme aihesaduttamalla tuomaan esille millainen on lapsen hyvä päivähoitopäivä lasten silmin. Aihesaduttamalla saatu aineisto vastasi tutkimuskysymykseemme. Tuloksena saimme lasten kuvauksia leikistä, kaverisuhteista, ohjatusta toiminnasta ja arkirutiineista.

Opinnäytetyön prosessi oli mielenkiintoinen ja ammatillisuuttamme kehittävä, sillä olemme saaneet uusia näkökulmia ja uutta tietoa lapsista ja varhaiskasvatuksesta, jota voimme käyttää hyödyksi työssämme. Mielestämme valitsimme oikean tiedonkeruumenetelmän, sillä aihesadutuksella saimme lapsen ääneen kuuluviin ilman aikuisen johdattelua esimerkiksi kysymyksillä. Aihesadutustuokiot sujuivat mielestämme hyvin, sillä suurin osa lapsista osasi kertoa sadun tutkimuskysymykseen vastaten, lisäksi lapset osallistuivat aihesadutukseen innostuneesti ja kuvailivat hyvää hoitopäiväänsä suhteellisen tarkasti. Sadutus oli meille tuttu menetelmä, joten sitä oli helppo käyttää tässä opinnäytetyössä. Vaikka saavutimme aineiston kylläntymisen, jäimme pohtimaan olisimmeko saaneet monipuolisemman aineiston jollain muulla aineistonkeruumenetelmällä. Tällainen olisi esimerkiksi voinut olla pienryhmässä tapahtuva keskustelu aiheesta lapsen hyvä päivähoitopäivä tai lasten ottamien valokuvien pohjalta tapahtuva sadutus. Lisäksi pohdimme, olisivatko lapset kertoneet meille monipuolisempia satuja, jos olisimme olleet heille tutumpia.

Odotimme, että aineistosta nousisi keskeisesti esiin leikki, herkkuhetket ja hoitajat. Odotimme, että aineisto olisi suppeaa, joten yllätyimme, kuinka tarkkaan lapset kuvailivat esimerkiksi eri leikin muotoja. Ajattelimme, että vastaukset olisivat olleet yleisellä tasolla esimerkiksi "musta on kiva leikkiä." Herkkuhetkiä eikä hoitajia mainittu yhdessäkään sadussa.

Mietimme, että olisi ollut mielenkiintoista havainnoida ryhmiä aihesadutustuokioiden jälkeen ja seurata, miten lasten saduissa esiintyvät asiat toteutuvat ryhmien arjessa. Esimerkiksi yhden ryhmän lasten saduissa korostui ulkoilu muita ryhmiä enemmän. Olisi ollut mielenkiintoista havainnoida ulkoillaanko kyseisessä ryhmässä enemmän kuin muissa ryhmissä vai oliko kyseessä vain joidenkin yksilöiden mieltymyksistä.

Jatkotutkimusehdotuksemme on, että vanhempia ja päivähoidon työntekijöitä aihesadutettaisiin samasta aiheesta kuin lapsia tässä opinnäytetyössä. Tällöin voitaisiin vertailla lasten, työntekijöiden ja vanhempien käsityksiä ja eroavaisuuksia lasten hyvästä päivähoitopäivästä. Näin saattaisi selvitä pitävätkö aikuiset leikkiä yhtä tärkeänä osana lasten hyvää päivähoitopäivää kuin lapset.

Pohdimme, mitä hyötyä opinnäytetyöstämme on LOP - kehittämistyölle. Lähdimme pohtimaan asiaa lapsilähtöisyyden ja osallisuuden näkökulmista, jotka eivät tulleet suoraan esiin tuloksista, mutta varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan kaiken toiminnan päivähoidossa tulee olla lapsilähtöistä. Lapsilähtöisen toiminnan kautta voidaan toteuttaa mikrotason osallisuutta, tällöin aikuisen tehtävänä on havainnoida lasten leikkejä ja niissä ilmeneviä teemoja (Karlsson & Karimäki 2012, 21). Lapsilähtöisellä toiminnalla pyritään tasa-arvoiseen vuorovaikutukseen aikuisen ja lapsen välillä, jossa kummallakin on vapaus tehdä aloitteita. Päivähoidon arjessa tämä tarkoittaa sitä, että lapsia rohkaistaan kertomaan omia ajatuksiaan ja mielipiteitään, lapsia kuunnellaan aidosti, lapseen luotetaan ja hänelle annetaan mahdollisuus valita toimintojaan. (Järvinen ym. 2009, 36.) Lasten osallistaminen heitä koskeviin asioihin kasvattaa lasten identiteetin ja minäkäsityksen kehittymistä, tämä edistää lasten varttumista yhteiskunnan aktiivisiksi toimijoiksi, mikä osaltaan myös ehkäisee lasten syrjäytymistä. Lisäksi lasten osallisuuden tukeminen esimerkiksi päivähoidon arjessa on lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja hyvinvoinnin edistämiseksi tärkeää. (Kronqvist & Kumpulainen 2011, 43.) Lapsen tuntiessa osallisuutta päivähoidossa on hänen helpompi tuoda päivähoidon työntekijöille esiin esimerkiksi huolenaiheitaan tai kotiasioita, näin päivähoidon työntekijät voivat tarvittaessa ohjata perheitä varhaisen tuen piiriin.

7.2 Tulosten tarkastelu

Leikki mainittiin 29 sadussa yhteensä 45 kertaa. Leikki esiintyi saduissa eri muodoissa ja ryhmittelimme ne sisä- ja ulkoleikkeihin. Sisä- ja ulkoleikit erosivat toisistaan, sillä, että ulkona lapset käyttivät leluja vähemmän ja leikki oli fyysisempää. Lapsista 83 prosenttia piti leikkiä hyvänä asiana päivähoidossa. Leikissä lapset voivat luoda itsenäisesti toimintaa, joka vastaa heidän lähikehityksensä vyöhykettä ja mielenkiinnon kohteita, sen kautta lapset pystyvät sisäistämään ympärillään tapahtuvia asioita ja ilmiöitä. Lisäksi leikissä lapsi saa itse päättää toimintansa sisällön ja sen kautta tulla osalliseksi yhteiskunnalliseen elämään.

Pohdimme arvostetaanko leikkiä tarpeeksi aikuisten keskuudessa? Kallialan mukaan monet tutkijat korostavat, että leikkiä tulisi ensisijaisesti tarkastella oppimisen ja kehityksen näkökulmasta (Jantunen & Lautela 2011, 14.) Monesti kuulee kuitenkin sanottavan "onko teillä vain leikitty tänään?" Lisäksi pohdimme jääkö leikille tarpeeksi aikaa päivähoidon muiden toimintatuokioiden ja päivittäisten toimintojen ohella. Olisi mielenkiintoista tarkastella leikin

arvostusta ja sille varattua aikaa, sillä omien työkokemustemme perusteella päivähoidossa leikitään paljon, mutta leikki saattaa olla lyhytkestoista ja katkonaista. Lisäksi vanhemmat saattavat arvostaa leikkiä enemmän toimintaa, josta jää lapsen tekemä tuotos.

Neljäsosa lapsista toi sadussaan esille kaverit. Näissä kahdeksassa sadussa oli yhteensä kaksitoista mainintaa kaverisuhteista. Kaverisuhteet ovat tärkeä osa lapsen hyvää päivähoitopäivää. Vertaissuhteet ovat lapsille tärkeitä, sillä vuorovaikutus kehittää lasten itsetuntoa, vastuunottamista, kuuntelemista, kommunikointia, oppimaan oppimisen kehittymistä sekä yhteenkuuluvuudentunnetta. Mielestämme oli mielenkiintoista, että hoitajia ei mainittu sadussa ollenkaan, vaikka he ovat iso osa lasten päivähoitopäivää. Pohdimme olisiko hoitajista ollut mainintoja, jos he olisivat enemmän osallisina lasten leikeissä ja näin ollen lasten mielestä osa hyvää päivähoitopäivää.

Lapset toivat saduissaan esille yhdeksän mainintaa ohjatusta toiminnasta seitsemässä eri sadussa. Ohjattu toiminta on osa lapsen hyvää päivähoitopäivää, sillä se vastaa lapsen lähikehityksen vyöhykettä, mikä lisää oppimismotivaatiota ja tukee lapsen itseohjautuvuutta. Oli kiinnostavaa huomata, että lasten saduista tuli esiin lähes kaikkia aihealueita, joita päivähoidon arjessa ohjataan.

Arkirutiinit tuotiin esille vain kahdessa sadussa, joissa mainittiin säännöt, päiväunet ja pukeutuminen. Arkirutiinit tuovat turvaa lapsen arkeen, sillä lapsi oppii ennakoimaan päivän kulua. Mielestämme arkirutiinit ovat erittäin tärkeä osa lapsen hyvää päivähoitopäivää. Kun rutiinit ovat kunnossa, on päivän kulku sujuvaa ja toimivaa. Pohdimme, että arkirutiineista ei ehkä sen takia ollut niin paljon mainintoja, koska ne toistuvat lähes samalla tavalla päivittäin.

Tuloksia tarkastellessa on hyvä ottaa huomioon, että suurempi osa, 57 prosenttia, sadunkertojista oli poikia, joka saattoi osaltaan vaikuttaa lasten saduissa esiintyviin ilmiöihin, kuten autoleikin ja pienvälineleikin suosioon.

Tuloksista käy ilmi, että lasten hyvä päivähoitopäivä keskittyy varhaiskasvatussuunnitelman orientaatioista luonnontieteelliseen sekä esteettiseen orientaatioon. Tuloksissa esiintyy myös eettinen ja matemaattinen orientaatio, mutta uskonnolliseen ja historialliseen orientaatioon ei viitattu saduissa yhtäkään kertaa. Omien työkokemustemme perusteella emme ihmettele luonnontieteellisen ja esteettisen orientaatioiden esiintyvyyttä, sillä niihin liittyy monia päivähoidon päivittäisiä asioita, kuten havaitseminen, käytöstavat ja lapsen subjektiiviset kokemukset. Mielestämme uskonnollinen ja historiallinen orientaatio eivät esiinny päivähoidon arjessa jatkuvasti, joten emme odottaneet niiden esiintyvän lasten saduissa.

7.3 Opinnäytetyön luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuudesta on erilaisia käsityksiä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 134). Vilkkä (2005, 158 - 159) toteaa, että laadullinen tutkimus on luotettava, kun tutkimuskohde ja tulkittu materiaali sopivat yhteen eikä teorian muodostukseen ole vaikuttaneet epäolennaiset tai satunnaiset tekijät. Lopullisesti opinnäytetyön luotettavuuteen vaikuttavat tutkijan rehellisyys hänen tekemissään valinnoissa ja ratkaisuissa, tutkija siis arvioi luotettavuutta jatkuvasti suhteessa teoriaan, analyysitapaan, tutkimusaineiston ryhmittelyyn, luokitte- luun, tutkimiseen, tulkintaan ja johtopäätöksiin.

Toteutimme opinnäytetyömme induktiivisesti. Suuri osa teoriasta on kirjoitettu saduista esiin nousseista ilmiöistä, näin ollen osa teoriasta on tulosten yhteydessä. Teoriaan eivät ole vaikuttaneet epäolennaiset tai satunnaiset tekijät. Tulokset on tehty suoraan aineiston pohjalta. Olemme pyrkineet olemaan rehellisiä tekemissämme valinnoissa ja ratkaisuissa opinnäytetyön prosessin aikana. Analyysitapa oli mielestämme sopiva opinnäytetyön tavoitteen kannalta, sillä tutkimuskysymyksemme oli suhteellisen avoin, joten emme voineet ennakoida, mitä asioita aineistosta nousee esiin.

Tuomi ja Sarajärvi (2009, 135 - 136) muistuttavat, että tutkijan tulee tiedostaa oma puolueettomuutensa suhteessa informantteihin, eikä antaa omien uskomustensa tai asenteidensa vaikuttaa tutkimusaineiston tulkintaan. Pyrimme koko opinnäytetyön prosessin ajan tiedostamaan, etteivät omat asenteemme ja uskomuksemme päivähoidon laadusta ja sisällöstä vaikuttaneet tai tulleet esteeksi lasten satuja analysoidessa.

Tässä opinnäytetyössä käytimme aihesadutusta tiedonkeruumenetelmänä. Aihesadutuksessa rajataan lapsen vapaata kerrontaa, joten olisi hyvä, että lasta olisi sadutettu aiemmin perinteisen sadutuksen keinoin, jolloin lapsi tietää, että hänen mielipiteillään on merkitystä. Aihesadutuksen tukena tulee käyttää lapsen tekemää tuotosta esimerkiksi piirustusta. (Karlsson 2003, 127.) Haimme opinnäytetyöhömmme tiedonantajiksi lapsia, joita oli sadutettu aiemmin. Opinnäytetyön prosessin aikana huomasimme, että kaikissa aihesadutukseen osallistuneissa päivähoidonlyksiköissä ei oltu sadutettu lapsia perinteisen sadutusohjeen mukaan. Pohdimme kertoivatko lapset meille aidon mielipiteensä hyvästä päivähoitopäivästä? Aihesadutustuokiot olivat mielestämme avoimia, eikä meille jäänyt sellaista kuvaa, että lapset olisivat pyrkineet kertomaan saduissaan asioita, joita me odotimme heidän kertovan. Tätä ajatusta tukee myös se, että suurimmaksi tulokseksi saimme leikin, jonka tiedetään olevan yleisestikin lapsille ominaista toimintaa. Lisäksi mielestämme tulosten luotettavuutta lisää se, että aihesadutimme lapsia saturaatiopisteeseen asti.

7.4 Opinnäytetyön eettisyys

Tutkimusetiikalla tarkoitetaan hyvän tieteellisen käytännön noudattamista, se alkaa opinnäytetyön ideoinnista ja jatkuu tutkimustuloksien julkaisemiseen. Tieteelliseen käytäntöön kytkeytyy keskeisesti muun muassa asianmukaiset tietolähteet, alan tieteellisen kirjallisuuden tuntemus ja oman tutkimuksen analysointi. Hyvä tieteellinen käytäntö edellyttää tutkijalta vilpittömyyttä ja rehellistä toimintaa toisia tutkijoita kohtaan. Tutkijan täytyy viitata tarkasti käyttämiinsä lähteisiin, eikä hän saa plagioida tai vääristellä toisten tutkijoiden tuotoksia. Laadukkaasti suunniteltu, toteutettu ja raportoitu opinnäytetyö on osa tutkimusetiikkaa. Hyvään tieteelliseen käytäntöön liittyy myös opinnäytetyön avoimuus ja kontrolloitavuus, jolla tarkoitetaan, opinnäytetyön sisältöä koskevien tietojen salassapitoa ja vaitiolovelvollisuutta sekä tiedonantajien nimettömyyttä. Opinnäytetyön prosessissa on varjeltava ja kunnioitettava informantteja ja toimeksiantajia. (Vilka 2005, 30 - 33.) Opinnäytetyömme eettisyys liittyy tutkimustoimintaan eli tutkimuslupan hakuun, opinnäytetyöhön osallistuvien tiedonantajien informointiin ja heidän anonymiteettiinsä, opinnäytetyössä käytettäviin menetelmiin ja tiedonkeruun luotettavuuteen (Tuomi & Sarajärvi 2009, 128).

Olemme käyttäneet opinnäytetyön prosessin aikana asianmukaisia lähteitä, joiden sisältöä olemme tarkastelleet eri kirjoittajien näkökulmasta. Olemme pyrkineet merkitsemään lähteet tarkasti.

Opinnäytetyömme toteutettiin Espoon kaupungin päivähoidon yksiköissä, joissa aihasadutimme 3-6-vuotiaita päivähoidon asiakkaita. Haimme tutkimuslupaa Espoon kaupungilta, luvan saatuaamme olimme yhteydessä päivähoidonyksiköihin ja sitä kautta sadutettaviin lapsiin ja heidän vanhempaisiin. Lähestyimme päivähoidon lasten vanhempia saatekirjeellä, jossa esitimme opinnäytetyömme tarkoituksen. (ks. Liite 1) Haimme päivähoidon lasten vanhemmilta huoltajansuostumusta lasten aihasaduttamiseen. Lapsilla oli oikeus kieltäytyä aihasadutuksesta. Suojataksemme tiedonantajien nimettömyyttä, emme maininneet päivähoidonyksiköiden tai lasten nimiä. Lasten nimet on muutettu saduissa.

Opinnäytetyö julkaistaan ammattikorkeakoulujen julkaisuarkistossa Theseuksessa sekä LOP -kehittämistyössä. Luovutamme aihasadutetut aineistot LOP -kehittämistyölle, jotta niitä voidaan käyttää tarvittaessa myös jatkossa.

8 Lähteet

Alanen, L. & Karila, K. 2009. Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Tallin-
na: Vastapaino.

Bilton, H. 2010. Outdoor learning in the early years - management and innovation. Great Bri-
tain: A David Fulton Book.

Helenius, A. & Korhonen, R. 2008. Pedagogiikan palikat: Johdatus varhaiskasvatukseen- ja
kehitykseen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Tammi.

Hujala, E. 2001. Puheenvuoroja lapsista ja varhaiskasvatuksesta. Jyväskylä: Varhaiskasvatus
90 Oy.

Hujala, E. 2002. Uudistuva esiopetus. Jyväskylä: Varhaiskasvatus 90 Oy.

Hujala, E., Puroila, A-M., Parrila, S. & Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen.
Hyvinkää: Edufin.

Hujala, E. & Turja, L. 2012. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus

Himberg, L., Laakso, J., Peltola, R., Näätänen, R. & Vidjeskog, J. 2000. Kehittyvä ihminen,
psykologia 2. Porvoo: WSOY

Jantunen, T. & Lautela, R. 2011. Lapsilähtöinen esiopetus. Latvia: Tammi.

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla.
Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Kalliala, M. 2008. Kato mua!: Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa? Helsinki : Gaudeamus
Helsinki University Press.

Karlsson, L. 2006. Lapset kertovat... Helsinki: Stakes.

Karlsson, L. 2003. Sadutus. Avain osallistavaan toimintakulttuuriin. Juva: Ws Bookwell Oy.

Karlsson, L. & Karimäki, R. 2012. Sukelluksia lapsinäkökulmaiseen tutkimukseen ja toimintaan. Jyväskylä: Fera Suomen kasvatustieteellinen seura.

Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A-R. & Rasku-Puttonen, H. 2006 Kasvatusvuorovaikutus. Vaajakoski: Vastapaino.

Keltikangas-Järvinen, L. 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Juva: WSOY

Kronqvist, E-L. & Kumpulainen, K. 2011. Lapsuuden oppimisympäristöt - Eheä polku varhaiskasvatuksesta kouluun. Helsinki: WSOY pro Oy.

Kronqvist, E-L. & Pulkkinen, M-L. 2007. Kehityopsykologia, matkalla muutokseen. Porvoo: WSOY oppimateriaalit.

Lapsen oikeus palveluihin -kehittämistyön infokirje. 2012.

Mahkonen, S. 2012. Päivähoito ja laki. Porvoo: Edita.

Nurmilaakso, M. & Välimäki, A-L. 2011. Lapsi ja kieli: Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Opas 13.

Piironen, L. 2004. Leikin pikkujättiläinen. Porvoo: WSOY.

Piironen-Malmi, U. & Strömberg, S. 2008. Välittämisen pedagogiikka. Keuruu: Tammi.

Stakes. 2005. Varhaiskasvatuksensuunnitelman perusteet. Saarijärvi: Gummerus kirjapaino Oy.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Jyväskylä: Tammi.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Tammi.

9 Liitteet

Liite 1 Saatekirje vanhemmille	31
Liite 2 Luokittelutaulukko	32
Liite 3 Sisällönanalyysitaulukko	33
Liite 4 Esimerkkejä sisällönanalyysissä käytetyistä saduista	35

Liite 1 Saatekirje vanhemmille

Hei vanhemmat ja lapset,

olemme kaksi sosionomi-opiskelijaa Laurea -ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä Lapsen oikeus palveluihin - kehittämistyöhön aiheesta lapsen hyvä arki ja päivä päiväkotilasten silmin. Opinnäytetyön tavoitteena on kuvailla lasten hyvää päivää ja arkea päivähoitoyksikön silmin. Keräämme aineistoa aiheadutuksella _____ aikana lapsenne päivähoitoyksikössä. Valitsimme lapsenne päivähoitoyksikön mukaan opinnäytetyön aineiston keruuseen, sillä lastanne on sadutettu aiemmin, joten menetelmä on hänelle tuttu.

Noudatamme salassapitovelvollisuutta ja suojataksemme lapsenne nimettömyyttä, emme mainitse päivähoitoyksikön tai lapsenne nimeä opinnäytetyössä tai satuaineistossa. Lapsellanne on oikeus kieltäytyä aiheadutuksesta.

Opinnäytetyömme julkaistaan ammattikorkeakoulujen julkaisuarkistossa Theseuksessa (www.theseus.fi) sekä Lapsen oikeus palveluihin - kehittämistyössä. Luovutamme sadutetut aineistot Lop-kehittämistyölle, jotta niitä voidaan käyttää tarvittaessa myös jatkossa.

Mikäli teillä tulee kysyttävää, vastaamme mielellämme kysymyksiinne.

Ystävällisin terveisin,

Niina Lindqvist & Susanna Ruokonen

(niina.lindqvist@laurea.fi & susanna.ruokonen@laurea.fi)

Liite 2 Luokittelutaulukko

Ulkoleikit
leikkiminen metsäkuopalla xxxxxx
majanrakennus xx
puunhakkaaminen xx
sotaleikki x
ruoanlaittoleikki x
lumipallon pyöritys x
kukkien kerääminen x
nuotiolla istuminen x
kiipeilyteline x
liukumäki xxx
ulkona oleva juna x
ulkotalokatos x
Sisäleikit
autoleikki xxxxxx
pleidaaminen xxxx
palikat xx
legot x
piiloleikki x
tekotukan ostamisleikki x
prinsessaleikki x
roolivaateleikki x
Pelaaminen (sääntöleikit) x
Yksinleikki x
Linnaleikki x
Junarata x
Lazy palikat x
Bakugan-lelu x
Angry birds x

Ohjattu toiminta
eskaritunnit x
aihesadutushetki x
tehtävienteko x
Maalaaminen x
Piirtäminen x
Askartelu xx
Saksilla leikkaaminen x
uimahalliretki x
Pyöräilypuisto x
aurinko xx
planeetat xx
Metsäretki x
juoksu x
Uiminen x
Jumpa x
Trampoliini x

Kaverisuhteet
kaverit xxxxxxxxxxxx
Arkirutiinit
pukeutuminen x
säännöt x

päiväunet x

Liite 3 Sisällönanalyysitaulukko

Alkuperäisilmaukset	Alaluokka	Yläluokka
"Mä leikin Sallan kaa prinsessoi- ta. Mä oon Auroora ja Salla on tähtäpää"	Roolileikki 3/2	Sisäleikki 24/17
"me käytiin ostamassa tekotu- kat"		
"Me laitettiin prinsessavaatteet päälle."		
"Ja tuol on palikoista torni"	Rakenteluleikki 4/4	
"Rakennan leegoilla"		
"Kun mä rakennan palikoista suuren tornin"		
"vaihdoin -- siitä leisileikkiin"		
"Se oli tukinkuljettaja, hyvä leikki. Se oli hauskaa ku kuljetet- tiin palikoita korjaamoon."	Autoleikki 7/6	
"Nää on roska-autoja ja tää on kuorma-auto"		
"Se tarina on semmonen et mä leikin tos autoilla. Ja mä olin siin autoleikis yksin sillon"		
"Mä olin autoleikissä Matin kans- sa. Ja mä ajoin autolla."		
"Kolme autoa, pii pii pii, trrr"		
"Mä leikin autoilla ympyrää. Ja sitten se auto meni tankkaamaan ja sitten se meni kotiin ja sitten kotoota se meni tankkaamaan"		
"mä vaihdoin junarata leikkiin"		
"Bleidaaminen on kivaa."	Pienvälineleikki 7/5	
"Tää on beyblade"		
"Mun mielestä eskarissa on ki- vointa leikkiminen ja erityisesti pleidaus. Se bleidaus on sellaista et voi pyörittää sellasta kiek- koo."		
"Olipa kerran babukanit ja beybleidit sitten ne taisteli toisi- aan vastaan. Ja sitten ne löysi angryböördsit."		
"mä menin linnaleikkiin"		
"Peli on jäänyt lattialle kesken. "	Pelaaminen 2/2	
"Salla ja me leikittiin piilosta."		
"On kivaa leikkiä yksin leluilla."	Yksinleikki 1/1	
"Me leikittiin kavereitten kaa metsäkuopalla."	Metsäkuopalla leikkiminen 6/6	Ulkoleikki 21/12
"Mä olin metsäkuopalla"		
"Metsäkuopalla on kivaa"		
"Että on kivaa leikkiä metsä- kuopalla kavereitten kanssa."		
"Minä pidän eniten metsäkuopas- ta, vaikka joskus pitääkin laittaa kurahousut."		
"On kivaa olla metsämontulla"		

"On kiipeilyteline, liukumäki"	Pihalla olevat leikkipaikat 6/4	
"Tos on liukumäki"		
" Sit mä menin leikkimään ju- naan. Sit mä menin leikkimään sinne taloon missä oli liukumä- ki."		
"Liukumäki tapas yhden toisen liukumäen."		
" Pyörittää lumipalloja, kerätä kukkia ja olla nuotiolla."	Luonnonmateriaaleilla leikki- minen 6/4	
"Ja hakattiin puuta"		
"Ja rikoin yhtä puuta."		
" Kun me oltiin ulkona, ni me tehtiin sellaista keittoa, sellasta erilaista keittoa. Ni me mentiin puun luokse ja laitettiin kuravet- tä, sitten me otettiin myrkymar- joi."		
"On kivaa rakentaa majoja. Ja sitten on kivaa leikkiä siellä."	Majanrakennusleikki 2/2	
"Sitte me rakennettiin majaa"		
"Ja oltiin sotaa."	Roolileikki 1/1	
" Että on kivaa leikkiä metsä- kuopalla kavereitten kanssa."	Kaverit 12/8	Kaverisuhteet 12/8
"Välil pojat leikkii meidän kanssa myös"		
" Kalle ajo ja me oltiin Elinan kanssa kyydissä."		
"Ja seuraavalla kerralla kun olin siin autoleikis niin mukana oli kaks kaverii."		
"Täs on aurinko, minä, Maria, Joni."		
"Joka oli autolla menossa yhdelle kaverille"		
"Salla ja me leikittiin piilosta. Tuli talvi ja Kirsi kompastui lu- meen, me annettiin suklaata ja otettiin ryhmähäli"		
"Jumppajuttu ja sitten niinku tos on ihminen ja tos on patja"	Liikunta 4/4	Ohjattu toiminta 9/7
"Ja tää on sit sitä trampaa."		
"Ja saa myös juosta"		
"Että ois uimahallissa ja uis siel- lä"		
"Mä ajoin välillä omalla pyöräl- lä."		
"Mä tykkään aika paljon piirtää ja askarrella ja maalata."	Askartelu 5/2	
"Mä menin askartelemaan. Mä otin paperia ja mä leikkasin siitä hienon osan"		
"Tuol on planeettoja ja tuol on aurinko ja tuol on viel yks pla- neetta."	Luontoteema 4/2	
"No täs on erivärisiä aurinkoja, vihreä, tummankeltainen ja pinkki. Ja ne on eri värisiä aurin- koja."		

"Että ois uimahallissa ja uis siel- lä ja oltais kaikissa eri altaissa."	Retket 3/3	
"Oltiin eskarin kans pyöräilypuis- tossa."		
"Metsä"		
"On kivaa olla tunnilla, kun silloin pystyy kuunnella. Kiva piirtää viikonloppupiirustusta ja tehtä- vät on aika helppoja."	Tehtävät 1/1	
"Ja saa myös juosta, mutta sisäl- lä ei saa."	Säännöt 1/1	Arkirutiinit 3/2
"Mä menin nukkumaan"	Päiväunet 1/1	
"Joskus pitääkin laittaa kurahou- sut"	Pukeutuminen 1/1	

*kuinka monta kertaa mainittu yhteensä saduissa/kuinka monta kertaa mainittu eri sadussa

Liite 4 Esimerkkejä sisällönanalyysissä käytetyistä saduista

Nimet on muutettu.

"Mä leikin Sallan kaa prinsessoita. Mä oon Auroora ja Salla on tähköpää. Me lai-
tettiin prinsessavaatteet päälle." Tyttö 5v.

"Olipa kerra Tuuli ja Kirsi ja Salla. Ja sitten kun Olga oli kerran kävelyllä ni Anni
tuli vastaan. Salla ja me leikittiin piilosta. Tuli talvi ja Kirsi kompastui lumeen,
me annettiin suklaata ja sitte me otettiin ryhmähali. Sitte tuli sateenkaari ja sit-
ten me käytiin ostamassa tekotukat. Sit oli ryhmähali ja loppu varmaa." Tyttö 5v.

"Me leikittiin kavereitten kaa metsäkuopalla. Sitte me rakennettiin majaa. Ja
hakattiin puuta. Ja oltiin sotaa." Poika 6v.

"On kivaa olla tunnilla, kun silloin pystyy kuunnella. Mä oon aika hiljanen ite. Kiva
piirtää viikonloppupiirustusta ja tehtävät on aika helppoja. On kivaa olla metsä-
montulla, ei oo sit enempää." Tyttö 6v.

"Kun me oltiin ulkona, ni me tehtiin sellaista keittoa, sellasta erilaista keittoa. Ni
me menttiin puun luokse ja laitettiin kuravettä, sitten me otettiin myrkymarjoi."
Poika 5v.

"Olipa kerran Oona ja mä menin leikkimään junaan. Mä menin askartelemaan. Mä
otin paperia ja mä leikkasin siitä hienon osan. Sit mä menin leikkimään junaan.
Sit mä menin leikkimään sinne taloon missä oli liukumäki. Ei muuta." Tyttö 5v.